

Kopija:

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai

VERSLO ORGANIZACIJŲ KREIPIMASIS DĖL NUOSEKLAUS IR PROPORCINGO KRITINĖS INFRASTRUKTŪROS ATSPARUMO REGULIAVIMO UŽTIKRINIMO

Asociacija INFOBALT, asociacija Investors' Forum ir Lietuvos verslo konfederacija (toliau – verslo organizacijos) kreipiasi į Ryšių reguliavimo tarnybą (toliau – „RRT“) dėl viešajai konsultacijai pateikto RRT tarybos nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo 51 straipsnio 2 ir 4 dalių nuostatų įgyvendinimo“ projekto Nr. 26-8090 (toliau – „Nutarimo projektas“). Verslo organizacijos, susipažinusios su Nutarimo projektu, palaiko siekį stiprinti elektroninių ryšių infrastruktūros atsparumą ir užtikrinti aukštą viešųjų elektroninių ryšių paslaugų teikimo nepertraukiamumo lygį.

Šiandienos geopolitinėje ir saugumo aplinkoje elektroninių ryšių tinklai yra viena svarbiausių valstybės kritinės infrastruktūros dalių. Ryšių infrastruktūros atsparumas yra būtina sąlyga ne tik ekonomikos ir verslo veiklai, bet ir valstybės institucijų funkcionavimui, visuomenės saugumui, civilinei saugai bei krizių valdymui. Būtent todėl manome, kad elektroninių ryšių sektoriaus atsparumo reguliavimas turi būti grindžiamas tais pačiais principais, kurie taikomi ir kituose kritinės infrastruktūros sektoriuose – aiškiu atsakomybių paskirstymu, proporcingumu, teisiniu aiškumu ir reguliavimo nuoseklumu. Mūsų vertinimu, Nutarimo projektu siūlomi reikalavimai savo pobūdžiu gali peržengti įprastinio paslaugų kokybės reguliavimo ribas ir apimti valstybės atsparumo, civilinės saugos, krizių valdymo bei nacionalinio saugumo tikslų įgyvendinimą. Nutarimo projektu siūlomi rezervinio maitinimo, infrastruktūros dubliavimo, atsparumo testavimo ir ilgalaikio paslaugų veikimo reikalavimai yra orientuoti ne tik į įprastų komercinių paslaugų kokybės užtikrinimą, bet ir į valstybės funkcionavimo tęstinumą ekstremaliųjų situacijų metu. Mūsų vertinimu, būtent dėl šios priežasties elektroninių ryšių sektoriaus reguliavimas – Nutarimo projektas – turėtų būti vertinamas platesniame kritinės infrastruktūros politikos kontekste.

I. Dėl gerosios elektros energetikos sektoriaus reguliavimo patirties

Elektros energetikos sektorius yra vienas geriausių pavyzdžių, kaip gali būti suderinami aukšti infrastruktūros patikimumo reikalavimai ir proporcingas operatorių atsakomybės modelis. Elektros energetikos įstatymas nustato operatorių pareigą užtikrinti saugų, patikimą ir nepertraukiamą elektros energijos persiuntimą, o šie reikalavimai detalizuojami per objektyvius ir iš anksto žinomus kokybės rodiklius, tokius kaip SAIDI¹, SAIFI², paslaugų atkūrimo terminai bei kiti paslaugų kokybės parametrai. Toks reguliavimo modelis leidžia: i) nustatyti aiškius ir apibrėžtus veiklos standartus, ii) planuoti investicijas pagal įprastą veiklos riziką, iii) objektyviai vertinti operatoriaus veiklos rezultatus.

Kartu energetikos sektoriui aktualiuose teisės aktuose aiškiai pripažįstama, kad egzistuoja aplinkybės, kurios peržengia įprastinės veiklos rizikos ribas. Todėl Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (VERT) nustatyta paslaugų kokybės vertinimo sistema numato galimybę nevertinti įvykių, susijusių su karu, teroristiniais veiksmais, ekstremaliosiomis situacijomis, valstybės institucijų privalomais nurodymais, kitų *force majeure* pobūdžio įvykių. Energetikos sektoriuje taip pat egzistuoja atskiras reguliavimo režimas, skirtas valstybės masto

¹ SAIDI (angl. System Average Interruption Duration Index) – vidutinė elektros tiekimo nutrūkimo trukmė vienam vartotojui per tam tikrą laikotarpį (paprastai per metus). Paprastai tariant, kiek vidutiniškai laiko vienas vartotojas buvo be elektros. Pavyzdžiui, jei per metus vidutinis vartotojas be elektros buvo 45 minutes, SAIDI = 45 min.

² SAIFI (angl. System Average Interruption Frequency Index) – vidutinis elektros tiekimo nutrūkimų skaičius vienam vartotojui per tam tikrą laikotarpį. Paprastai tariant, kiek kartų vidutiniškai vartotojui dinga elektra. Pavyzdžiui, jei vidutinis vartotojas per metus patyrė 1,2 nutrūkimo, SAIFI = 1,2.

krizėms, ekstremaliosioms situacijoms ir visuomenės interesų apsaugai. Tai reiškia, kad kritinės infrastruktūros atsparumo tikslai yra įgyvendinami aiškiai atblokuojant įprastinę operatoriaus veiklos atsakomybę ir išskirtines valstybės masto situacijas. Mūsų nuomone, toks požiūris atitinka gero reguliavimo principus ir galėtų būti aktualus svarstant elektroninių ryšių sektoriaus reguliavimo modelį.

II. Dėl Nutarimo projekto tobulinimo

Vertiname, kad šiuo metu Nutarimo projektas viename reguliavimo modelyje apjungia tiek įprastinius paslaugų nepertraukiamumo reikalavimus, tiek reikalavimus, kurie savo esme yra susiję su valstybės atsparumo ir nacionalinio saugumo užtikrinimu. **Todėl prašome svarstyti galimybę Nutarimo projekte aiškiai atriboti: i) įprastinius elektroninių ryšių paslaugų nepertraukiamumo reikalavimus, ir ii) karo, mobilizacijos, ekstremaliųjų situacijų, civilinės saugos, valstybės institucijų privalomų nurodymų bei kitų išskirtinių aplinkybių atvejus.**

Taip pat siūlytume įvertinti galimybę nustatyti atskirą tokių situacijų vertinimo modelį, analogišką taikomam kituose kritinės infrastruktūros sektoriuose. Mūsų įsitikinimu, kritinės infrastruktūros atsparumo stiprinimas yra bendras valstybės ir privataus sektoriaus tikslas. Tačiau nacionalinio atsparumo ir civilinės saugos tikslų įgyvendinimas neturėtų būti grindžiamas prielaida, kad visa su tuo susijusi atsakomybė ir finansinė našta tenka vien tik rinkos dalyviams. Manome, kad tolesnėse diskusijose dėl Nutarimo projekto būtų tikslinga ieškoti sprendimų, kurie užtikrintų ne tik aukštą elektroninių ryšių infrastruktūros atsparumo lygį, bet ir proporcingą, ekonomiškai pagrįstą bei su kitais kritinės infrastruktūros sektoriais suderintą reguliavimo modelį.

Tikime, kad būtent toks požiūris sudarytų prielaidas ilgalaikiam valstybės atsparumo stiprinimui, išlaikant konkurencingą investicinę aplinką ir užtikrinant tvarią elektroninių ryšių sektoriaus plėtrą. **Atsižvelgiant į rašte išdėstytus argumentus ir pasiūlymus, vertintume galimybę susitikimo formate aptarti galimus sprendimus, užtikrinančius tiek valstybės atsparumo tikslų įgyvendinimą, tiek proporcingą ir nuoseklų reguliavimą.**

Pagarbiai

Asociacijos INFOBALT direktorius Simonas Černiauskas

Asociacija Investors' Forum vykdomasis direktorius Vytautas Šilinskas

Lietuvos verslo konfederacijos generalinė direktorė Ineta Rizgelė